

Год. I.

Варна, 26 декември 1931 год.

Разрешенъ
отъ Мин. Нар. Просвѣщени
е заповѣдь № 30,320 отъ
12 октомври 1931 г.

Редактиратъ ученици

Сътрудничатъ ученици.

Абонам. 30 лв.—Брой 2 лв.

За странство 50 лв.

Адресъ: в. „Виделина“,
Мжжи. гимназия—Варна

ЛИТЕРАТУРНО-КРИТИЧЕНЪ И НАУЧЕНЪ ЛИСТЬ НА ВАРНЕНСКАТА СРДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖЬ

Янборъ.

Народенъ синъ.

Животът на народа е една загадка и рѣдко сѫ ония, които съ своя прозорливъ погледъ, могатъ да проникнатъ въ неговата душа, да откриятъ наслойлите се отъ вѣкове копнежи и стремления и съ единъ поразителенъ замахъ — замаха на гения — да ги изнесатъ на свѣта.

Но ако вѣковните духовни ценности на народа ни се събиратъ неизползвани съ вѣкове, то значи, че човѣкътъ, който ще ги въплъти въ своята личност, ще имъ стане изразителъ, трѣба да е нѣщо голъмо, велико, бихъ казалъ, гениално.

Животът на народа ни — една безкрайна лента отъ страдания и непосилни борби, свързва най-важните моменти отъ жизнения путь на българското племе.

„Това жилово племе“, както се изразява Маркъмъ, роди изъ оня съкровенъ скрижалъ, кѫдето криеше своите духовни съкровища, най-голъмия си синъ, като му даде най-борческия духъ и своята несломима воля, го запази като свѣтъ споменъ въ душата си.

Раждането на Ботева на най-голъмъ български празникъ — Рождеството на Младенецъ — е може би съвпадение, но Ботевъ живѣе съ него въ народната душа, скътанъ дѣлбоко въ нея, заобиколенъ съ легендаренъ ореолъ. Той живѣе съ Младенецъ все, съ тази само разлика, че рѣдко неговото име се произнася отъ черковния амвонъ, а стои дѣлбоко въ сърдцата и ги възпаменява за борба. Защото днесъ Ботевъ е духъ и то духъ, роденъ отъ народа.

Този духъ може да проникне въ

всички кѫтища на народната духовна съкровищница, да се слѣе съ нея и я освѣти съ пламъка на своя поетиченъ гений.

Ботевъ е въплъщение и изразителъ на вѣковните народни стремления и копнежи!

Той е единствениятъ и най-великъ, може би, поетиченъ гений, какъвто българското племе е създадо.

А врѣзката му съ народа е стомана.

Родното ми село носи неговото име — Ботево.

Азъ слушахъ още отъ дете, още отъ люлката пѣсеньта му — „защо и какъ е загиналъ“. Слушахъ по-после и отъ старци думи за него — голъмия и далечень вече.

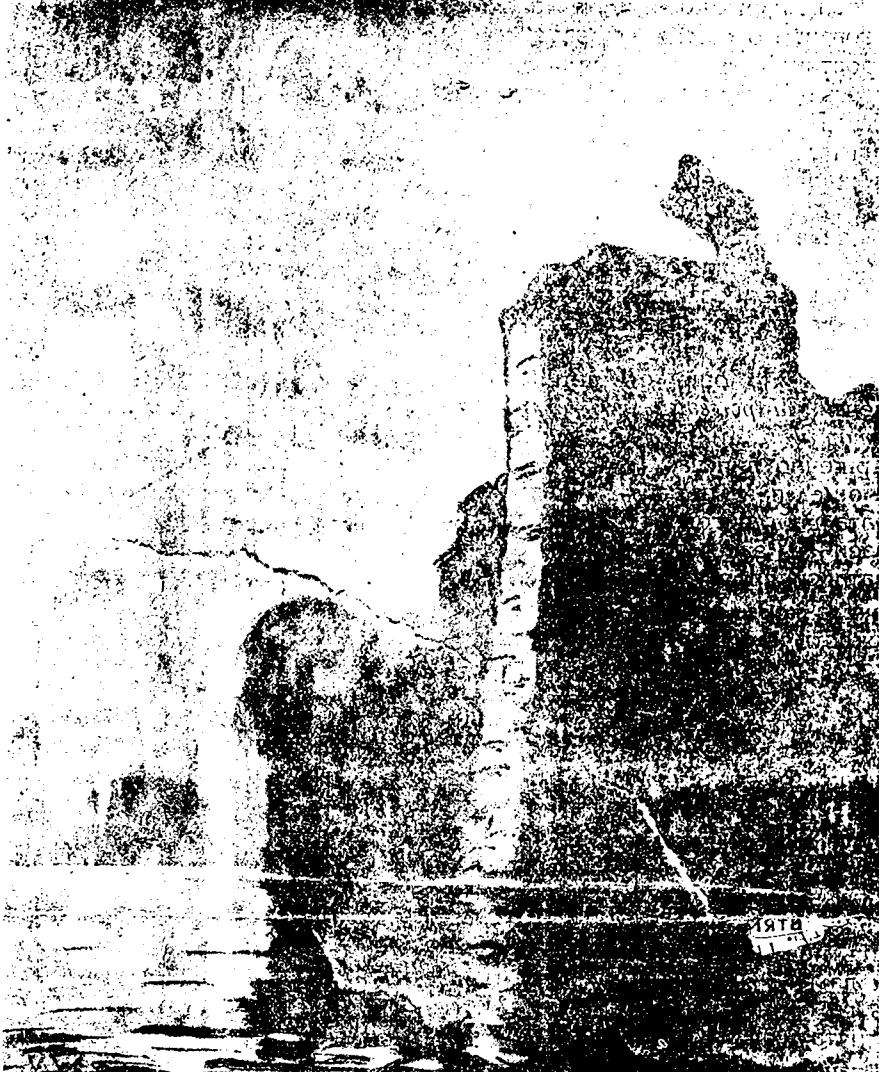
И между спомените, незаличени отъ кривилата на жизнения ми путь сѫ останали думите на съседа ни — дѣдо Калчо.

„Ботевъ бѣше голъмъ човѣкъ. Като пустналь онай ми ти брада, черна като смола, юнакъ да му се не нагледашъ. Дохождаше до дѣдо Паневитѣ чешми, като нѣкой хардия, да се срещне съ пѣрвенците на селото... Даскаль искаше да стане сигуръ... Голъмъ човѣкъ бѣше Ботевъ!... И кога освобождението доде воля на нашите селяни, всички се провикнаха:

„На него ще кръстимъ селото си“ — и го нарекоха Ботево.

Може-би дѣдо Калчо разказваше чуто за Ботева, а може-би той наистина го бѣ видѣлъ — Ботевиятъ животъ е тѣй тѣменъ, както и народната душа. Народътъ знаеше великиятъ си синъ, знаеше го и съ единъ вѣнецъ отъ легенди изпълтилъ неговия ореолъ.

М. Жековъ.

Византийски развалини.

ЛИЧНОСТЬ И ОБЩЕСТВО.

(Кратъкъ исторически очеркъ съ огледъ ролята на личността въ историята).

Природата ни е създала га живѣемъ въ общество, да се обичаме единъ други, да бѫдемъ честити, като се срѣщамъ съ човѣци.

Еликтотъ.

Върху него се е писало и говорило не малко, но тамъ е лошото, че мнението на мислителите сѫ почти диаметрално противоположни.

Цѣ се постарая, доколкото ми е вѣроятно, да го разгледамъ, съобразявайки се съ тъжа, което може да се даде въ една кратка статия и то въ ученъски вестникъ, като само бѣгло проследя историческото развитие на врѣзката между отдельната личност и колективъ — общество, а се спра върху драмата най-известните представители на мнението отъ миниатюра вѣчъ, по въпроса за ролята на личността въ историческия процесъ, а именно Т. Карлейль и гр. Л. Толстой — мислители, подържащи тѣжко противоположни становища по въпроса, а именно — спогедъ единия личността е всичко, че тя е единствения факторъ въ историята и че всичко въ историята съществува само чрезъ личността, а споредъ другия същата личностъ е сравненъ съ нула, като отрича ролята на личния елементъ въ историята, свеждайки я предъ силата на масата на нула. Но това по-после.

Въ борбата за съществуването си човѣкъ е разбралъ, че сближенето е представлявало най-силно срѣдие, съ което би могълъ да се ползува и да се бори съ своятъ

много бройни врагове. Хърата отъ дѣст рицката епоха живѣещи по най-прimitивенъ и почти дивашки начинъ сѫ могли да побеждаватъ врагове, само благодарение сплотяването и съединяването си въ Макаръ и не организирани общества. Обичната къмъ живота е била дѣлбоко вкоренена въ човѣка и той всѣчески се е стремилъ да запази и продължи съществуването си като индивидъ. И тогава се е създало отъ пързобитния човѣкъ, че ползътъ за него биха били много по-голъми, когато той почита и уважава живота, имущество и правата на другите членове на обществото въ което той живѣе. Така отъ полу-дивъ, въ когото е биль развитъ само звѣрския инстинктъ за изтребление, човѣкъ става вече членъ на обществото. Въ първия периодъ на своето историческо съществуване, човѣкъ е живѣлъ въ тия малки или голъми сдружения, съюзи, съобщества, кѫдето не срѣщаме нито частна собственост нито пъкъ още повече лично „азъ“.

Но egoизъмътъ и страсти за властвуване създаватъ това „азъ“. Човѣшкото „азъ“ се явява на сцената, което „азъ“ ни дава представа за всичко онова, което човѣкъ мисли за себе си като личност, притежаваща тѣлесни и душевни способности.

„Азъ“ е една отъ най-сложните идеи, които както всѣка друга сложна идея се образува постепенно и паралелно съ опита и духовното развитие на човѣка; въ разстояние на тая идея се различаватъ два главни момента: тѣлесно „азъ“, чийто главенъ елементъ е представата за собственото тѣло и душевно „азъ“,

чийто главенъ елементъ е представата за духовните способности на човѣка.

Като човѣкъ биль на по-низко стъпало на развитие и говорѣлъ за своята личност, той е разбиралъ своето тѣло, като главенъ елементъ на своето „азъ“. По-късно човѣкъ познава себе си като същество, което притежава известни умствени и нравствени способности. Тѣлото, което по-рано съставлявало неговото „азъ“, сега бива схванато като едно просто оръдие, имащо същите протежни свойства, каквито иматъ и другите материали обекти, поради което се причислява вече къмъ предметъ на външния миръ. Въ тази висша степенъ самосъзнание човѣкъ познава себе си като отдѣлна, самостоятелна, независима личност, но даже и въ този моментъ личността се е считала за рожба на самото общество и е била въ постоянна зависимост отъ него.

Това е първия периодъ отъ развитието на врѣзката между личността и колектива. Въ този първъ периодъ на човѣка, като членъ на обществото сѫ имали място следните обществени чувства: семейство, любовъ, приятелство, патриотизъмъ и човѣколюбие. Най-важното отъ тия чувства и което обуславя човѣка, като обществена единица е човѣколюбието; само че трѣбва да правимъ разлика между любовта къмъ човѣшкото общество и чувството човѣколюбие. Когато човѣкъ обича цѣлия човѣшки родъ, когато той обича човѣка само затова защото е човѣкъ и желаетъ неговото счастье — това е човѣколюбието. Това е повече отъ едно обикновено (следва на 4 стр.)

Вл. Изворовъ.

На работа!

I.

Ние, учащата се младежь, сме зидари на бъдещето.

Предъ насъ стои живота.

Добъръ ли ще е той, или лошъ, зависи отъ насъ — ние сме него-вите творци.

На насъ предстоятъ тежки задачи, Задачи решавани въкоге, и още не решени — тежките задачи на живота. Дължни сме и ние да се опитаме да ги решимъ — това е историческа необходимост.

На насъ предстои да се боримъ съ злото, съ всичко зло и престъпно, съ всичко гнило и негодно.

На насъ предстои да творимъ. Да творимъ животъ — добро и красота.

Но, готови ли сме ние да поемемъ тези тежки задължения?

Готови ли сме, когато привършимъ образоването си, да се впуснемъ въ яростните вълни на въчния водовъртежъ? Готови ли сме да водимъ борба? Готови ли сме да излъземъ победители въ тая борба?

За жалост, не! ..

II.

Мнозина излизатъ отъ училището и влизатъ въ живота съвършено неподготвени, безъ да го познаватъ ни най-малко, безъ да сѫ готови да го приематъ.

Тъ живѣятъ още съ детинските си мечти. *Миромедътъ имъ е крайно недостатъченъ*, и въ много случаи съвършенно липсва.

И, още при първите удари съ грубата действителност, тъ падатъ поразени. Разбити, тъ изгубватъ слабата си опора, и падатъ.

Такива хора сѫ лоши граждани и тяжести на обществото. Въвъсто ентузиазъмъ, младенчески жаръ и духъ за борба, въ тъхъ се ражда унимие, отпадналост, и което е най-лошото отчаяние. Отчайватъ се, и всичко въ тъхъ умира — и мечти, и желания, и духъ за борба.

Тъ само се оплакаатъ, че животъ е лошъ, а не се мъчатъ да намърятъ извора на злото и да го пресуши. Не се мъчатъ да разбератъ недостатъците на обществото и да ги изкоренятъ. Не се мъчатъ да намърятъ корените на нещастията и да ги изтръгнатъ. . .

А така ли тръбва?

Да. Животътъ е тежъкъ и лошъ. Неволите сѫ безбройни.

Но това не тръбва да ни отчайва. Напротивъ. Тръбва да запалва въ насъ огъня на борбата. Тръбва да ни ентузиазира и настройва борчески. Тръбва да ни покаже, че не съ скръстени ръце и напразни стонове, а съ работа и борба ще се победи злото. Само съ борба и упоритъ трудъ нещастията ще бъдатъ премахнати и ще възтържествува доброто.

III.

За да се води борбата, обаче, необходима е подготовка. Необхо-

Моятъ приятелъ.

Ако минавате край гимназията къмъ 12—1 часа, когато пускатъ учениците и ако се взрете добре въ тая весела младежь — ще забележите едно момче съ луксозна чантъ, съ ученическа униформа съ скъпъ платъ и съ малко тръмавъ върхежъ. Ако ли пъкъ по нѣкакъвъ особенъ начинъ подигнете виаги наведената му глава и се взре е въ очитъ му — не ще забележите нищо друго, освенъ малко блекченост отъ фънта, че „днъшния денъ“ се е свършилъ за него. Но днес тръбва да е станало нѣщо въ живота му. Главата му наведена повече отъ сбикновено, очите му по гъмни, веждатъ ядно свири, розовото му чело леко набръкано, устните му саркастично сиснати, вързежътъ му по-тромавъ и очите му съвсемъ не изразяваха облъжение отъ „тежки уроци“. Дѣлътъ го „закърпили“ по нѣщо? Това бѣше малко въроятно, защото той върно си бѣше направилъ смѣтката, че днес нѣма да го дигатъ, — и . . . смѣтката му поне за тоя денъ бѣше върна.

„Дѣлътъ си съгнахме?!. . . едини никаквици и въ такава важна ра-

Стихотворение

Споменъ.

На В.

**Когато теменужената пролѣтъ се роди
всрѣдъ дѣлъ отъ люлякъ бѣлоцвѣтенъ,
кога животътъ на умрѣлите свѣтулки пакъ се въздоди,
когато лилийтъ се засмѣятъ пакъ,
а розовиятъ храстъ кога разцвѣне
съсъ кърваво-червени цвѣтове,
и пролѣтниятъ зефиръ когато лъхне
дъха на буйна младостъ,
спомни си ти тогазъ за менъ! . . .**

**Спомни си миналото тъй красиво! . . .
спомни си, и на прѣсния ми гробъ ела — тамъ поваленъ
ще видишъ дървенъ кръстъ! . . .**

**Седни на счупената пейка,
погледай ровкавата прѣсть на малката могилка.
и въ споменитъти вживѣй се. . . Вейка
разцвѣналъ сминъ надъ тебе ще се смѣй! . . .**

**Спомни си ти, другарю, нашитъ мечти —
тъй вихрени и свидни бѣха тъ! . . .**

**И нашитъ надежди . . . нашитъ идеали — мечти
желани, скажи, но датечни си останаха . . .**

**И буйниятъ пламъкъ въ нашитъ очи,
и жарътъ въ млади ни гърди —
замрѣха тъ, катъ спънчеви лжии
при залѣзъ въ кървава привечерь. . .**

**Животътъ — тъй жестокъ е! . . . Той
мойта младостъ още не одѣна покоси...
Туй сърдце студено е... безброй
мечти, желания и бѣнсие умира**

**още неродени... не живѣли. . .
Загълхна пъсънъ неропътъ! . . .**

**Очи ми — радостъ още не видѣли —
обви ги въ черенъ макъ смъртъта. . .**

**Помни последниятъ ми заветъ.
Бори се ти, другарю, чакъ до край.**

**Но знай — единствениятъ тебъ приветъ
ще бѫдатъ черни хули.**

**И сълъ кога благоуханния елей
на пролѣтни цвѣти полъхне,
когато славеятъ въ джбравата запътъ —
съ въздишка спомни си за менъ! . . .**

Вл. Изворовъ — Разградъ.

Забравенъ джбъ.

Забравенъ джбъ въвъ шумния усой.

Прескърбенъ, тжженъ, замисленъ е той! . . .

**Превели сѫ се китнитъ му клони
и листи, листи въ ранна есенъ рони. . .**

**Печална радостъ него не забравя
кога сълъ свѣтла пролѣтъ го погали,
но . . . тя минава го, оставя
и той е робъ на минали печали.**

**Облъхва скръбностъ младитъ му клони,
замисленъ, тжженъ пакъ е той —
горчиви сълзи мълкомъ рони,
наоколо ликува шумниятъ усой. . .**

Купенъ Г. Паповъ.

дима е воля сила, непоколебима.

Здравъ духъ, каленъ характеръ.

Но отъ кѫде ще се взематъ тъ? Въ живота ли ще се добиятъ?

Наистина, животътъ е най-добрия учителъ. Но, все пакъ необходима е тъ предварително да се създадатъ,

а сегне да се закалятъ по-вече.

Зашто въ живота нѣма време —

той действува бѣрзо. Ударитъ му

сѫ силни и жестоки.

Ето защо, подготовката тръбва да се почне още по-рано, още отъ училище.

на друѓъ специаленъ за цѣль

листвъ, з мисля се дѣлбоко, потој

нѣколко пѫти пероръжката безъ

да пише, замисля се още веднъждъ

и почва. . . Той ще запази това

перо, и музейтъ му ще се краси съ

него — съ което е почнала писателската си дейностъ. . .

Сгаята, въ която нашиятъ писателъ почна дейността си и въ коя

то той щеше да блесне и излѣзе

отъ тѣсните предъли — бѣше

горе-долу следната: стени, нарису

вани съ сини цвѣти, разкошно бу

ро, меко легло съ завеси и пе

рванъ отпредъ, нѣколко виенски

стола, етажерки съ тетрадки и кни

ги, върху бюрото мастилини съ

разноцвѣтни мастила, серия перо

дръжки и сѫщо такава серия отъ

молви, различни по цвѣтъ и голъ

мина.

А той пишеше, пишеше. . .

Надъ вратата му боязливо из

дрънка звънецъ: викаха го може

би трети пътъ за обѣдъ, но той не

бѣше чулъ. Сега почти скочи отъ

стола защото бѣ гладень . . . но

пакъ седна.

„Нѣма да се храня. Четохъ нѣ

кѫде, че Толстой, Алфонсъ Доде,

Гьоте — сѫ работели деонощно.

(Той спомена случайно тия имена —

Естествените науки и туризъма.

Отъ преди много десетки години педагогизътъ въ западно европейските страни сѫ дошли до заключение, че за да се дадатъ на учениците добри и солидни знания по естествените науки и география, необходимо єе — дотогавашните методи на преподаване, които давали на възпитаниците сухи знания и формули — да рухнатъ и на тѣхъ място да се издигнатъ други, съ по здрави основи, които изясняватъ на учащия се основа, което учи.

За да добие граждансътъ една нова метода, водиъ се е дълъгъ спиръ между педагогизътъ и всѣки подържалъ своята, докато една отъ тѣхъ взеда надмошите и си запази господството и до днесъ — та е, естествените науки и географията да се преподаватъ, на гладно, т. е. изучавания предметъ да се намира предъ очите на учащия се.

Новата метода премахнала тези сухота. При изучаването у ученика се стремятъ да възбудятъ любовъ къмъ природата и подъ влиянието на тая любовъ да се изучи цѣлата природа.

А за да може да се възбуди тя у учащия се, необходимо е да биде заведенъ срѣдъ нея, да му се даде да почува и види нейната мощь и величие, и тогава той ще биде завладянъ отъ нея, та често ще го мами въ недрата си, докато го пленятъ напълно. Така обзетъ отъ нея, у ученика все също се разцвѣне и съмънило желание да я изучи, да я опознае. Това влѣчение ще го доведе до едно ревностно изучаване, което напълно ще улесни преподавателя и възлаганди труда му.

Ето причините, които сѫ спомогнали на тази метода да добие граждансътъ въ цѣла Европа и резултатътъ и сѫ на лице.

Така че, за да добиемъ що годе знания по ботаника, зоология, геология, минерология и т. н. — не трѣбва да се задоволяваме съ наученото отъ училище. За да изучимъ отечествената си география, трѣбва винаги да живѣемъ съ мисълъ, че ще сторимъ това само тогава, когато я обиколимъ надлъжъ и на ширъ и когато видимъ въ действителността това, което учимъ.

Ето кѫде именно може да ни послужи туризъма, — само нѣколко добре използвани излети сѫ до статъчи, за да изпѣдятъ отъ глъвата мисълъ, че той е една вѣтърилна лудостъ, както мнозина го наричатъ, и да ни убедятъ, че той може да ни биде прѣмного полезенъ, както за затвърдяване много отъ нашиятъ знания, та и за добиване много и съвсъмъ искри.

М. Моневъ — Ловечъ.

П

Наученъ отдѣлъ

Албертъ Айнщайнъ.

Айнщайнъ — какъвъ възторгъ, какъвъ легенди, какъвъ мистиченъ трепетъ лъха отъ това име! И това не е току тѣй. Айнщайнъ днесъ представлява най-яркиятъ представител на натурфилософията, той е най-популярната личностъ всрѣдъ интелигентния свѣтъ, на двадесетъ вѣкъ, а неговиятъ умъ е отъ онзи, които не познаватъ граници въ своя мощенъ набѣгъ.

Айнщайнъ можа да си спечели тая грамадна слава благодарение на своята шестдесетична книжка озаглавена „Relativit ts theorie“ или „Теория за относителностъ“, въ която ние намериме разрешени онния свѣтовни тайни, предъ които дълги години човѣшкиятъ умъ се спирало безсиленъ да върви по-нататъкъ признавайки своята немощь.

Да се обясни аргументацията на теорията и да се каже по какъвъ начинъ Айнщайнъ извежда своите закои е почти невъзможно безъ да се навлезе въ сфера на математиката, затова азъ ще се спра само на това, какво той разработва и какво извежда отъ своите формули.

Първо Айнщайнъ приема, че свѣтлината се разпространява съ една скорост, която не може да се намали или увеличи чрезъ закона за събиране на скорости. Следъ това приема и още нѣколко постулата и доказва, че всички промѣни въ природата сѫ електромагнитни процеси. Това вече послужва за база, върху която той изгражда величествената постройка отъ математически изрази наречена „Теория за относителностъ“.

Щомъ всички явления сѫ електромагнитни процеси, Айнщайнъ доказва, че никое тѣло не може да се движи съ скорост по-голѣма отъ тѣхната. Свѣтлината сѫшо е електромагнитенъ процесъ, следователно и тя не може да се разпространява съ по-голѣма скорост. А свѣтлината се разпространява съ скоростъ 300,000 км. въ сек., и електромагнитните процеси се извршватъ съ сѫщата скоростъ. После той доказва, че тѣлата претърпяватъ едно привидно съкращение, когато се движатъ и това съкращение е пропорционално на скоростта, съ която се движатъ. Тѣй, че при скоростъ 300,000 км. въ сек. всъко тѣло ще се вижда като една плоскост съ 2 измѣрения. Успоредно

той знае още много!) Нѣкога тѣ не сѫ се хранили ни на обѣдъ, ни на вечеря, а пѣкъ ето, че цѣлъ свѣтъ ги знае. И азъ нѣма да се хряча, какво отъ гуй, че съмъ гладувалъ?.. Две страници написа той вече. Съ удоволствие Митко четѣше редовете и се удивляваше самъ на себе си. Плодътъ до сега на неговия трудъ наброяваше повече отъ 60 - 70 реда и той имаше основание да вѣрва, че тѣ ще се увеличаватъ. Особено му се хареса едно място:

„Сънцето обсипано съ брилянти върскаше последни лжчи на грѣшния свѣтостенъ миръ.. Крача азъ, а гората шуми и пѣе пѣсень, която сѫ пѣли нѣкога нашите хайдути!.. Хайдушка пѣсенъ!.. Неволно душата ми силно пѣеше и сякашъ заедно съ сънцето образуваха дивна симфония... Радостните акорди на тая горепомената симфония галѣха рѣжатъ ми, галѣха ко си си си си, галѣха, изстрадалата ми душа!.. О! Дивна гора, дивна природа, какъ хубава си ти...“

Прекъсна четенето и се замисли: „Ето, непримѣръ, съ нѣколко едри щрихи, възъ обригувахъ съ широкъ замахъ и полетъ това настроение, което съпѫтствува у героя ми, пѫтувайки изъ гората. Какъ чудно, символично, сънчевите зари, шумящата гора, хармониранъ настроение!.. И ако критиката бѫде безпристрастна, между другото ще каже, че съмъ богатъ съ образи. Представете си — това е още първиятъ ми опит!..“

И той замѣткано се вгледа въ огледалото. И нѣкога, когато би-

съ това пѣкъ тѣлата добиватъ едно реално увеличение на масите си и при горепоменатата скоростъ ставатъ безкрайно тежки. После той доказва, че всѣко тѣло отъ природата може да се вземе за неподвижно и траекториите на всички други тѣла да се опредѣлятъ спрѣмо него.

Айнщайнъ си играе и съ Евклидовата геометрия, като доказва нейната пълна невалидност; правата линия, напримѣръ, не е най-късното разстояние между две точки и числата $3\cdot14$ не изразява отношението между диаметъра и окръжността, ако тя се вѣрти, понеже въ такъвъ случай тя ще се скръта.

А мисълта на Айнщайнъ лети все напредъ и напредъ, като достига своята най-висока точка, когато Айнщайнъ открива единъ новъ законъ за гравитацията и съ него сбъснява и онния явления, които Нютона възпроизвежда. Той доказва, че пространството е четириимѣрно, като прибавя времето и, че разлика между време и тримѣрно пространство нѣма.

Огънъ формулитѣ на Айнщайнъ личи, че свѣтътъ е конеченъ и, че все пакъ той нѣма край, понеже мировото пространство се огъва около себе си, овива се около осъта на времето и представлява нѣщо като спирала. И въ това пространство всичко е промѣнило, сънситетно. Напримѣръ, ако едно тѣло започне да се движи съ скоростъ 260,000 км. въ сек., то ние ще го видимъ наполовина въ времето и на половина въ пространството. Това нѣщо ние никога не можемъ да си представимъ, понеже никога не сме били свидетели на подобни явления. Времето сѫщо така не е безкрайно, кито пѣкъ е едно за всички наблюдалели. За човѣка, кито, напримѣръ пѫтува съ звѣти има едно време, за наблюдалетъ, кито стои на станцията има друго, за пѫтуващия съ автомобилъ — трето.

Изводитѣ, които получава Айнщайнъ сѫ присто въ будни на пръвъ погледъ, понеже всичко това ще може да се забележи ясно само при голѣмите скорости, такива, каквито тукъ на земята не можемъ да имаме при днешната техника.

Опититѣ сѫ или пълно потвърждение на релативната теория, която пакъ за сега, представлява най-съ-

ографитѣ напишатъ томске за мене, че кажатъ още отъ началото: „Нѣ бзоримъ ять му тгланть отранно е бликналь като гейзоръ. Още отъ ученическата скамейка той почна да пише и изпълваше срънцийтѣ на мѣстния ученически гестникъ, до като най-после той прескочи границите на града си, и книгата му проникна отъ царския дворецъ до последната балканска колиба.“

Обзетъ отъ сладки мечти, нация бѫща поетъ и писателъ избута съчинението предъ себе си, облегна се удобно въ дѣлбския столъ и въ това положение той дочака звѣнца за вечери. Съ вѣлчина схата се навечеря и на другия денъ получи слаба бележка и то — по литература. „Не се отчайвай, шепѣше му вѣтрешъ гласъ, по сѫщия пѫтъ сѫ минали други велики люде. Вземи еди кой си — сѫщото е било съ него!“ Така утешенъ, той продължаваше всѣки следъ обѣдъ да твори...

**

Предъ стаята на преподавателитѣ стоеше Митко съ шейлонра си въ ръце. За оригиналата той вложи цѣлото си краснописание, което впрочемъ бѣше въ зачатъци у него. Три пѫти го преписва и най-хубавия преписъ изѣга. Сега той гледаше завоевателно и право предъ себе си. Край нѣго минаваха ученици, слуги, които рѣдко го поглеждаха и отминуваха нататъкъ — всѣки по своята работа. „Но ми обрѣщатъ сега внимание, но утре мое то име, като краси нѣкакъ истински бисеръ — всѣкой ще пита, кой е

Произходъ на слънчевата топлина.

Източникътъ, даряващъ живота на всѣка тваръ въ природата е, безъ съмнене, слънцето. Нѣкога, въ вѣчния вѣрвежъ на времето, се е фантазирало то, като е вдъхнало животъ на своите рожби — осемте планети. Отъ този моментъ то следва своя вѣчна пѫтъ въ вселената.

Огромнитѣ запасъ отъ сили, които съдѣржа, удивява човѣшкия умъ.

Изследванията, направени отъ астрономите, даватъ цифри, въ чиито хвостъ ние се забѣркваме. Изчислено е, че енергията напушща неговата повърхност въ 1 сек. се равнява на 213 трилиона и 316 милиарда конски сили, енергия способна да движи 543 милиарда пърни машини отъ по 100 к. с. Силата на свѣтлината е 1575 на степенъ 18 или блѣсъкътъ на неговата повърхност е 4 $\times 10^{33}$ калории или всѣки грамъ материя изпуска годишно 2 калории топлина. А ето рече то хиляди години топли земята. Тогава питаме се: отъ кѫде произлиза тази огромна енергия?

И тукъ човѣшкиятъ умъ изправя се винаги съ тревожното питане „зашо“ предъ тайните на битието, се стреми доколкото може да объясни тази, тѣй интересна загадка. По този поводъ се създаватъ нѣколко хипотези. Една отъ по-старите та-кива е тази на Х. Майеръ. Той излиза отъ притегателната сила на слънцето (27 пѫти по-голѣма отъ земята) и доказва, че метеоритъ идящи отъ безкрай, биха падали съ скоростъ 624 км./сек. на неговата повърхност, т. е. вътки грамъ материя би пръзвела енергия равна на 45 мил. cal. Но ако приемемъ хипотезата за достовѣрна бихме притворили на опита, именно, наблюденията не показватъ каквото и да

вършенната натурфилософия.

Тукъ трѣбва да се добави, че теорията е мнозина добре бронирана срещу опита, понеже е невъзможно да се построи опитъ, чрезъ който тя да се сбогути. „А критериятъ на практиката е единствениятъ критерий на истината“ — казва единъ знаменитъ ученъ...

Но годинитѣ текатъ една следъ друга и се нанизватъ въ броенициата на вѣчно тъта. И въ шеметния

той Каваклиевъ? Той сме ние българитѣ и българското племе!

Отъ вратата се поизга усмихнатото лице на учителя-ръководителъ на ученическия вестникъ.

— Какво желаете? — попита той внимателно.

Митко тържествено извади ръкописа, подаде го и съ гласъ на превъзходство изказа желанието си.

— А, много се радвамъ, мнозина се радвамъ, Каваклиевъ, че ше сътрудничите за напредъ въ вестника ни. Дано виждаме въ всѣки брой въщето име по-важна статия, разказъ или стихотворение! И учители съ леко кимване на глава искаше да каже, че „ауденцията“ е свършена.

— Ами ще се напечата ли? — попита нетърпеливо Митко.

— Ще видимъ; вижте въ следния брой въ отдѣла „поща“. Ами съ псевдонимъ или име...

— Да, да, цѣлото име... трите имена! извика нинингущия пѣтъ, като се досети че името му ще се „напечата“. Орилентъ отъ надежди, той почти тичаше изъ улиците. Но това „ще видимъ“ хичъ не му харесаше. Тъмна сънка пѣдна на челото му. Тѣ може-би нѣма да го напечататъ, за да не се изложатъ. Зъщото свѣтенно е на хърата да задушватъ талантитѣ! Тѣ ще затулятъ нѣкакъ разказа му.

И нашъ Митко трепетно заочаква. Броеше днитѣ и часоветѣ до излизането на вестника. Най-после миришещия още на печатарско мастило вестникъ бѣше въ ръцетѣ му.

е увеличение на слънчевия обемъ и намаление на нашата година.

Друга и твърде интересна, е тая на Густавъ лъо Бонъ. Той допуска едно разгледане на материала. Значе се че радиите изпускатъ за 1 часъ 120 сал. топлина. Ако би имало въ всѣки кг. маса 1 гр. радий, то би била правдоподобна хипотезата, но електриските наблюдения не доказватъ това.

Друга хипотеза е на Хелмхолцъ, сбясняваща се свиване масата на слънцето, на Арениусъ — съ химико-физически явления характеризиращи се съ висока температура, на Лордъ Келвинъ и др.

Парижкиятъ ученъ Ж. Перенъ създаде въ последно време нова, базирайки се на Айнщайновата теория. Наблюденията направени въвърху спектъра на тъй наречените спирални мъгловини ни показватъ, че въ тѣхъ освенъ водородъ и нубий (елементъ липсващъ на земната кора) нѣма други елементи. Споредъ хипотезата на Прутъ, атомите на тежкиятъ елементи се получаватъ чрезъ кондензацията на полекитѣ. Въ такъвъ случай при получаването на кислородъ отъ водородъ ще получимъ една разлика отъ 0.12 матери, която споредъ Айнщайновата теория отива за кондензирането на шестнадесетъ водородни атоми. Ако приемемъ, че 1 гр. маса (споредъ релативната теория) има енергия, изразена въ калории, квадратъ сътъ скоростта на свѣтлината при т. гр. (калорията изразена въ ергове) бихме имали $3 \cdot 10^{20} \cdot 4 \cdot 18 \cdot 10^7$ енергия, която би била въ състояние (при огромната маса на мъгловината) да даде правилно разрешение на въпроса. Но ние трѣбва да добавимъ, че незнамъ положително дали всичните елементи се получаватъ чрезъ кондензацията на полекитѣ.

Н. Янковъ

вихъръ на живота много имена на велики за времето си хора потъватъ въ забвение. Но имена и такива хора, чиито имена времето не може да заличи. Тия имена винаги се помнятъ за да отбелзватъ най-високите точки, до които е достигналъ човѣшкиятъ умъ и за да озаряватъ трудния пѫтъ на човѣчеството. И едно отъ тия имена е и името Албертъ Айнщайнъ.

Хр. Я. Христовъ.

* * *
Той трепетно го разгъва. Дѣхътъ му се затаява. Погледътъ създава отъ заглавие на заглавие, но никакъ разказъ „Моятъ другаръ“. Най-после на четвъртата страница — „поща“:

„Каваклиевъ, Димитъръ Ивановъ“. Буквите заиграха, имената се размѣстиха, образуваха пермутации, вариации, комбинации... И когато дѣйде малко на себе си моятъ приятел прочете:

„Прави впечатление, като чели нашата младеж се изражда, става убийствено суетна и до невъзможност грандоманна. Предъ насъ стои разказъ „Моятъ другаръ“ на ученика отъ VIII класъ К. Д. И. Като изключимъ факта, че почти всички фрази сѫ зетъркани и въ по-голѣматата си частъ заимствувани отъ стари и нови наши поети. Изобщо се налага желанието на автора да ни представи всички си запасъ отъ удивителни знакове и многогочия. Последниятъ смѣта може би, че несѫществуващъ и съ нищо не опрѣдѣлени чувства на бѣз-циѣниятъ герой се изразяватъ съ препинателни знакове. Добре е К. Д. И. да си гледа уроците, въ които вѣрваме, за сѫщото време което е употребилъ — че напредъ малко повече за наша и за родителска радостъ. Не е похвално да се пълнятъ кошовете съ скъпата х

ЛИЧНОСТЬ И ОБЩЕСТВО.

(Продължение отъ 1 страница)

чувство, това е единъ стъпвът върху пътните християнски принципи. Може да се каже изобщо, че някога напредъ човекъ е живът само съ живота на своето общество, чувстватъ се е рожба на това общество и не скажва още върху която го съединява съ последното.

Обаче съ появяването на частната собственост, особено на парите, първоначалното равенство е изчезнало. Задно съ това съществува между членовете на обществото, а тъй също и на личността къмъ колектива.

Измѣня се цѣлиятъ начинъ на мислене и на живѣене на човека. Преданността къмъ обществото и самопожертвателността по-рано представлявали първите добродетели на човека. Сега тъзи добродетели изчезватъ. За всѣкиго, както назва народната поговорка „събствената риза е по-блико до тъло“. Все по-вече и по-вече отслабватъ върху човекъ, които съединява, отдѣлната личност съ общество, съ срѣдата, къмъ която тя принадлежи, върху които крепятъ и поддържатъ обществото. Този обществото, като единъ живъ органъ, е почнало да влиза въ борба съ самото сеѫе си, измъжвано и терзано отъ болки, причина за които е било самото то. Деспотизъмъ, тиранията и безправието кое то имаме въ нѣкои древни гръцки държави съ били продиктувани отъ диантъ и егоистични интереси на човекъ. Такова е било положението на личността до християнската епоха. Всѣ пакъ мислителите отъ преди тази епоха, като Платонъ, Аристотель, Сенека, Маркъ

Артели, Сократъ и др. съ намирали „че ние сме родени да живѣмъ задружно и че нашето общество е сводъ отъ свърза и помежду си камъни и то ще се срути, ако камънът не се крепя еднъ други“. А Аристотель е казалъ, че човекъ, усъвършенствуванъ отъ общество е най-доброто между всички китъ животни и че ако се намѣри човекъ, който да не може да живѣе въ обществото, или пъкъ претендира, че не се нуждае отъ чужда помощъ, той не може да се смята за част отъ човечеството — той е или дивъ звѣръ, или Богъ...

Това до християнската епоха. Съ появяването на Богочовѣка и съ принципите, провъзгласените отъ него съ измѣнятъ и отношенията въ съществото.

Избранъ е билъ Божествениятъ, вънчаниятъ пътъ — пътъ на човекъ ката душа, която разърва все повече и повече своята божествена същност, излъчваща отъ себе си все повече любовь и топлота, стопяваща дебелитъ стени на егоизма въ човекътъ сърца. Така се дава ново очертание на вънчанието форми на живота и на отношенията между личността и ней подобните: изтряватъ се и се премахватъ границите на „мо“ и „тво“. Любовътъ къмъ близния е била върховния идеалъ, любовътъ която обединява всички, любовътъ по която само е могло да се стигне до абсолютната мъдростъ истина и щастие.

Въ сърцата на всички е живътъ Богъ — „Богъ като потикъ, стремъ, потенциалъ вътре въ насъ; Богъ — като регулаторъ на този стремежъ вътре отъ насъ; Богъ —

като далечна, свѣтла целъ, мамеща погледа — предъ насъ“.

Първото време на християнската епоха е едно отъ най-съвѣтливътъ места въ историите. Тогава имено личността, водъ мъ отъ свѣтливъ идеали на християнското учение е почнала да се самограничава и да обуздава свойтъ егоистични стремежи и дѣла, които биха се явили вредителни за другите членове на обществото. Тогава, ако може така да се каже, безсъзнателно съ били упредени отношенията на съюзорностъ, хармония и рагенство между хората. Изглеждало, че ще бъде осъществено „идеалното общество“.

Но... човекъ последователъ на рънъ на своята природа, не е оставилъ да се претопи индивидуалността въ хомогенната маса на обществото. Пакъ личностъ и общество съ възли въ борба. Пакъ обществото е било разъждано отъ кървави борби.

Още повече тъ ва излъква презъ епската на срѣдните вѣкове, или по-право на деспотизъмъ на католическата църква. Личността се загубила, били съ сенейните периви къмъ свѣтлото, чистота, лъчезерното, къмъ онзи идеалъ, който тъ бѣ си поставила по-рано.

Изчезналъ е този християнски идеалъ, фрътъ, който би направлявалъ залагания човекъ духъ въ средъ мрачната и студена зимна ношъ, скованъ въсичко — сухоластицима и католическата църква. Убила се е вътре на личността въ религията и въ идеалното общество построено върху сенейните принципи.

(Края въ идущия брой),

В. Гинdevъ-Сливенъ.

За стенографията

Думата ми е за статията на г. Н. Симова, помѣстена въ 2 брой на в. „Виделина“. Цѣлътъ и задачътъ, поставени въ нея, съ повече отъ похвални. Да се изтъкне съ малко думи грамадното значение на това духовно богатство е необходимо. Действително тя е една необходимост за културния човекъ, а особено за насъ, учащите се, които жаждуваме за културни придобивки, движени отъ Фаустовия стремежъ за все нови и нови знания.

И най-голѣма възможност за изучаване на стенографията имаме пакъ ние, учениците въ стенографията ученически дружества, където паралелно съ стенографията, можемъ да добиемъ редъ ценни качества и да формираме единъ здравъ и правиленъ мирсгледъ. За това хубаво би било и за напредъ да четемъ отъ колониите на „Виделина“ статии, изтъквани грамадното значение на тези културни придобивки между срѣдношколската младежъ.

Лъшо впечатление преви обаче факта, че една другарка има смѣлостъ да излезе съ чужда статия, и то публично. Въ случаи г. Н. Симова е взела почти изцѣло уводната статия на Г. Батаклиевъ, „Нашата цель“, отъ 2 и 3 брой 1926 г. на списанието „Младъ стенографъ“; преписала я буквально и сложила на края нѣколко мисли отъ себе си. За една ученичка или ученикъ това е непростимо. Разбираамъ, че ми се възрази, че никой не се е родилъ наученъ, следователно трѣбва да се ползваме отъ разни източници и мнението на авторитети. Да, но всичко това трѣбва да бъде разбрано и добра асимилирано, а не както въ случаи изцѣло преписано.

Нека, впроче, за въ бѫдеще да не давамъ изразъ на такива лоши прояви, да петнимъ винаги чистятъ ученически стремежи и порочимъ наше същество млади души.

Б. Р. Редакцията не е взела становище по изнесеното въ горната статия.

За конкурса.

Прави впечатление, че отъ изпратените разкази нито единъ нѣма реално съдържание, а повече съ легенди и то неиздържани. Поради това редакцията съ съжаление прекратява конкурса.

КНИГОПИСЪ

Получи се въ редакцията:

„Любовъ“ отъ Найденъ и Мария Шейтанови. Авторитъ желаятъ да прокаратъ ново идеино течение въ литературата у насъ. Тѣ се връщатъ въ народната поезия, отъ която черпятъ мѫдрости...

Младъ туристъ органъ на Мл. Туристически Съюзъ. Съ своето разнообразно съдържание буди големъ интересъ.

Мисълъ брой 13 и 14.

Родина органъ на журн. дружество — Габрово.

„Красота и Здраве“, списание за физическо възпитание, изкуство и литература — редактира Л. Малешковъ — учителъ въ Варнен. М. Гимназия. Списанието се явява да запълни една празнина въ нашата литература отъ тази област и редакторътъ е вложилъ много амбиция, за да го разнообрази и направи по-полезно, особено за учащите се.

Редакцията го препоръчва.

Излѣзе отъ печатъ книгата „Божествената жена“ отъ Рубинъ — една отъ първите наши поетеси — варненки — сега покойница.

Книгата е придружена съ предговоръ отъ Ем. Мутафовъ.

Всичко, което се отнася до редакцията да не се изпраща на никакъвъ другъ адресъ освенъ въкъ „Виделина“ — Мажката гимназия — Варна, защото въ миналия брой неясно е писано „до стария адресъ“.

Отсега нататъкъ редакцията не отговаря за сумитъ, пратени другаде, освенъ въ мажката гимназия.

Работете за в. „Виделина“

УЧЕНИЧЕСКИ ЖИВОТЪ

Бургасъ.

Д-во „Стенографъ“.

Една отъ най-мощните ученически организации въ града ни — това е стенографското д-во. На първото общо събрание следъ отчета за дейността на старото настоятелство, избра се ново въ съставъ: Председателъ: Ив. Г. Ковачевъ, Подпредседателъ: Лила Костова, Гл. секретаръ: Ив. Генинъ, Библиотекарь: Елена Дякова, Гл. касиеръ: Ал. Попъ Ивановъ, Помощници: Анна Сомова, Г. Вълкановъ и Ж. Узуновъ, Контролна комисия: Председ. Станчо Попъ Станчевъ и членове: М. Костова и Б. Боевъ. Избра се на това събрание също. Редакционенъ комитетъ и Ст. бюро. Последното е стенографирало всички сказки изнесени въ града ни, една отъ които ще бъде напечатана въ тракийския вестникъ.

Ръководятъ се 4 курса въ гимназията и 4 въ прогимназията.

Отъ 15—22 ноември се отпразнува агитационната седмица и годишнината отъ въвеждането на българската стенография. На 15 се изнесе голѣмо литературно музикално утръ, откриването на което стана съ скакача отъ Предс. Какъвъ е интереса отъ крилатото писмо, показва това, че салона, където бѣ изнесеното утрото една може да побере всички отъ членове, които жадуваха да го видятъ.

На 28 ноември ще се чете ре-

фератъ на тема: „История на стенографията“ отъ Д. Г. Кутлевъ, а на 29 същия м. ще възде устроена образцова изложба отъ Ст. листи, релефи и бродерии въ помещението на Дев. гимназия.

Ковача

Варна.

Стопанското училище „Трудолюбие“

По инициативата на Д-во „Съзнание“ при Стопанското Училище „Трудолюбие“, на 28 ноември, по случай 60 годишнината на нашия писател Антонъ Страшимировъ, ръководителката на гореказаното д-во, г-ца Н. Попова, помолена е на настоятелството на сѫщото, чете рефератъ, съ който ни запозна съ живота, дейността и мотивите на не говото творчество.

Отъ настоятелството.

Търговско училище

На 11. XI. 1931 г. Ученическото Неугрално Въздържателно Дружество „Възраждане“ при Варненското Срѣдно Търговско Училище е възстановено по инициативата на група ученици и подъ ръководството на г-нъ Ранковъ. Избра се настоятелство въ следния съставъ: Председателъ: Антоновъ, Подпредседателъ: Бѣлевъ, Секретаръ: Г. Божанка, Касиеръ: Колевъ, библиотекарь: Ивановъ, Контролна комисия: Славейковъ, Стайчевъ и Велевъ.

кува статиите и подреждането имъ. Но може би никой не знае, че редакторите съ едновременно и автори на статии и технически уредници, и касиери, и секретари, и какво не още. За да не лъжа тяжестта на работата само върху редакционния комитетъ, то:

Умоляватъ се настоятелите отъ Варна, особено отъ мажката гимназия да се отчитатъ сами въ редакцията, най-късно една седмица следъ получаването на вестника и да не за държатъ никакъ непродаене и броеве.

Сѫщото се отнася и за настоящите отъ другите градове, понеже сега, когато излиза петият брой, едва сме получили парите за третия.

Разградъ

Ученическиятъ животъ кипи, като младо вино. Събужда се дѣлбоката провинция. Ученическиятъ д-ва при гимназията иматъ интензивенъ животъ. Всѣки денъ събрания, реферати. На 23 ученическото литеатрално просвѣтно д-во „Хр. Ботевъ“ свиква събрание, на което председателъ Д. Радановъ чете рефератъ на тема: „Хайдутинътъ въ народната и лична поезия“. Рефератътъ бѣ подробенъ, изчерпателъ и издържанъ. Имаше малко дебати, но това бѣ една интересна тема, която не губи значение и днесъ, и за това учениците се отзоваха благосклонно.

На 26 Стенографското дружество има събрание, на което се чете рефератъ отъ Генчевъ Младенъ — „Ползата отъ стенографията“ — като се изтъкна голѣмото приложение въ живота.

Художественото дружество има изложба, а астрофизичното д-во дава всѣка вечеръ за учениците ради концертъ. Възнатъръява се да се възобнови и въздржателното дружество подъ давлението на учителя Мариновъ и лѣкаря Пановъ, които държаха на учениците речи за въздржанието.

Похвална инициатива. Нека ги подкрепимъ и чрезъ просвѣтата и въздржанието да станемъ полезни, както на себе си, така и на обществото.

Вонадаръ

Молимъ бѫдете акуратни и не увеличавайте и безъ туй го лѣмитъ грижи на редакцията.

Молимъ сътрудниците да пращатъ своите работи въ всѣко време, независимо отъ това дали вестникътъ е излѣзъ или не. Нека се знае, че това, което искате да се печати въ известъ брой, трѣбва да се получи въ редакцията поне 10 дни преди излизането на броя.

Настоятелите да се отчетатъ за първи брой още презъ ваканцията. Материли да се изпратятъ до 15 I. 1932 год. За седми брой могатъ да се изпратятъ и следъ тая дата.

Учредители четете в. „Виделина“